

[Svoboda]

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 1. 2003
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 1. 2003

[Svoboda]

Když bychom chtěli myšlenkově uchopit a zvládnout problém svobody, museli bychom začít s přebudováním celého svého způsobu myšlení a promlouvání. Svoboda je tam, kde nejsme determinováni „a tergo“, tedy kde svoboda nespočívá v tom, že uplatňujeme a rozvíjíme nějaké danosti, byť by to byly danosti „naše vlastní“, jak se obvykle (a nesprávně) říká „vnitřní“. Ale pokud zůstaneme u tohoto jen negativního určení, redukuje „svobodu“ na jakési průliny a netěsnosti v pletivu kauzality. To sice není v podstatě chybné, neboť takové průliny a netěsnosti opravdu „existují“ (přesně: vyskytují se, dochází k nim atd.), ale z pouhým netěsností v kauzálních řetězcích (ať už je vykládáme jakkoliv, a já ovšem kauzalitu vykládám na základě reaktibility, nikoli na základě nějakého „aktivního působení“ příčin na následky – to je pouhá setrvačnost). Důležité je dokázat odhalit význam ne-předmětných, ne-jsoucích apelů či výzev, které jsou osvobozující v tom, že přicházejí a kdy (a za jakých okolností) přicházejí. A celé pojetí takových „apelů“ či „výzev“ stojí a padá s určitým pojetím subjektu (resp. subjektů nejrůznějších úrovní) jako dějící se události, která je schopná akcí a reakcí a která ve svých akcích i reakcích nejen spoluformuje něco mimo sebe, ale také sebe a svůj další průběh. Teprve v tomto kontextu vyvstane mnohem plastičtěji a barevněji to, co Rádl říká na konci své *Války Čechů s Němci* (7783, s. 272): a) svoboda není z tohoto světa, ale 2) předpokládá „smysl poslání, kvůli němuž má člověk svoboděn být“.

(Písek, 030107–1.)